

УДК 658:65.012.8

*С. І. Мельник,
кандидат економічних наук, доцент,
заступник декана факультету №2 (підготовка фахівців для підрозділів кримінальної поліції)
Львівського державного університету внутрішніх справ*

ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ ЧИННИКІВ ВПЛИВУ НА ФІНАНСОВУ НАДІЙНІСТЬ В КОНТЕКСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

*Stepan Melnyk,
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Deputy Dean of the Faculty No. 2 (training specialists for criminal police units)
Lviv State University of Internal Affairs*

DETERMINATION OF MAIN FACTORS INFLUENCING FINANCIAL RELIABILITY IN THE CONTEXT OF MANAGING THE FINANCIAL SECURITY OF THE ENTERPRISE

Визначено сутність поняття «фінансова надійність підприємства». Під фінансовою надійністю, в контексті управління фінансовою безпекою підприємства, слід розуміти спроможність фінансового менеджменту ефективно та максимально захищено проводити фінансові операції, виконувати власні зобов'язання і реалізовувати загальну стратегію розвитку в умовах конкурентного середовища. Встановлено важливість та вплив фінансової надійності на управління фінансовою безпекою підприємства. Визначено основні типи фінансової надійності підприємства та охарактеризовано даний процес детальніше. Доведено важливість виділення спершу основних зовнішніх і внутрішніх чинників впливу на фінансову надійність в контексті управління фінансовою безпекою підприємства. Виділено основні ознаки фінансової надійності в контексті управління фінансовою безпекою підприємства. За результатами проведеного дослідження виокремлено основні чинники впливу на фінансову надійність в контексті управління фінансовою безпекою підприємства.

Every day, domestic enterprises are faced with a diverse number of destabilizing factors of the external and internal environment, which gradually destroy the security system. Security issues are very broad and include not only power means, but also economic ones. New challenges give rise to new research on the issue of ensuring the financial security of the enterprise, and the more you consider this concept, the more you understand that the financial component is the «circulatory» system. The financial security of the enterprise has long become a separate category with its constituent elements and areas of research. This also applies to the management system. So, for the effective management of the financial security of the enterprise, it is necessary to ensure financial reliability, which allows us to characterize the level of effectiveness of financial, investment management and their operations. That is why, today, the issue of highlighting the main factors of influence on this category in the context of managing the financial security of an enterprise is relevant. The essence of the concept of «financial reliability

of the enterprise» is determined. Under financial reliability in the context of managing the financial security of an enterprise, one should understand the ability of financial management to efficiently and maximally protect financial transactions, fulfill its own obligations and implement a common development strategy in a competitive environment. The importance and the impact of financial reliability on the management of financial security of the enterprise. The main types of financial reliability of the enterprise are determined and this process is described in more detail. The importance of distinguishing first the main external and internal factors influencing financial reliability in the context of managing the financial security of an enterprise is proved. The main signs of financial reliability in the context of financial security management of the enterprise are highlighted. According to the results of the study, the main factors of influence on financial reliability in the context of financial security management of food acceptance are highlighted. Effectively managing the financial security of the enterprise should include strategic and tactical goals. In this context, for tactical purposes we will understand the effective management of its main components, strategic objectives are the processes of ensuring financial stability and achieving financial equilibrium and reliability.

Ключові слова: фінансова надійність, фінансова безпека, управління фінансовою безпекою підприємства, зовнішні чинники, внутрішні чинники.

Keywords: financial reliability, financial security, enterprise financial security management, external factors, internal factors.

Постановка проблеми. Кожного дня вітчизняні підприємства зіштовхуються з різноманітною кількістю дестабілізуючих факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, які поступово руйнують систему безпеки. Питання забезпечення безпеки є дуже широким і включає в собі не лише силові засоби, але і економічні. Нові виклики породжують нові дослідження питання забезпечення економічної безпеки підприємства, і чим детальніше розглядати дане поняття тим більше стає зрозумілим, що «кровоносною» системою є її фінансова складова.

Фінансова безпека підприємства вже давно стала окремою категорією зі своїми складовими елементами і напрямками дослідження. Це стосується і системи управління. Так, для ефективного управління фінансової безпеки підприємства, необхідно забезпечити фінансову надійність, яка дозволяє охарактеризувати рівень ефективності фінансового, інвестиційного менеджменту і проведених ними операцій. Саме тому, на сьогоднішній день є актуальним питання виокремлення основних чинників впливу на дану категорію в контексті управління фінансовою безпекою підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. На сьогоднішній день, проблемі удосконалення управління фінансовою безпекою підприємства, присвячена значна кількість наукових праць, зокрема таких вчених: О. Барановський, В. Бурцев, М. Букін, О. Василик, В. Вітлінський, В. Геєць, К. Горячева, О. Захаров, В. Єрмошенко, Я. Жаліло, І. Козаченко, В. Коваленко, М. Копитко В. Мунтіян, А. Мельников, О. Силкін, О. Терещенко, В. Франчук, І. Шумпетер, А. Штангрет та інші.

Відаючи належне науковому внеску провідних вітчизняних науковців, слід відмітити, що в сучасних умовах розвитку, практично не досліджувався процес забезпечення фінансової надійності саме в контексті управління фінансовою безпекою підприємства.

Постановка завдання. Основною метою дослідження є визначення основних зовнішніх і внутрішніх чинників впливу на фінансову надійність в контексті управління фінансовою безпекою підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Управління фінансовою діяльністю і фінансовою безпекою тісно пов'язані між собою, що найбільш наглядно видно через процес забезпечення фінансової стійкості, стабільності та досягнення фінансової рівноваги і надійності. Оскільки рівень фінансової безпеки залежить, в тому числі, і від забезпечення надійності проведення операцій підприємством, саме тому слід розглянути дане поняття детальніше.

Більшість науковців розуміють поняття «фінансова надійність підприємства» як спроможність генерувати чи протистояти тим чи іншим чинникам впливу (табл. 1).

Таблиця 1.
Основні наукові погляди на сутність поняття «фінансова надійність підприємства»

Автор	Визначення
К.Орехова [1]	безперервний процес трансформації капіталу (джерел фінансування господарської діяльності) в капітальні блага (матеріальні ресурси, готову продукцію, грошові кошти), який характеризується майновим положенням, ліквідністю, фінансовою незалежністю, діловою активністю та рентабельністю
О. Баталова [2, с. 213]	здатність підприємства генерувати грошові кошти в достатньому розмірі для погашення основної суми боргу та купонних платежів за емітованими облігаціями у визначений prospectом емісії строк
О. Шакура [3, с. 271]	одна з найважливіших характеристик його фінансового стану, що визначає стабільність діяльності підприємства у довгостроковій перспективі
Л. Костирко [4]	рівновага ефективності, ліквідності та фінансової стійкості
К. Ізмайлова [5]	рівень забезпечення стабільності його діяльності в майбутньому, яка пов'язана із загальною фінансовою структурою підприємства, його залежністю від кредиторів та інвесторів
О.Антонова [6, с.149]	здатність протистояти різноманітним дестабілізуючим чинникам при здійсненні господарської діяльності.
Н. Шредер, Ю. Швам [7, с.76]	система методів та форм та прийомів регуляції ринкових механізмів в області фінансів, з метою підвищення конкурентоспроможності підприємства
Л. Гнилицька [8, с.21]	стан, коли підприємство протягом тривалого часу реалізує конкурентоспроможну продукцію, отримує прибуток, достатній для виробничого і соціального розвитку, є ліквідним та кредитоспроможним, а його фінансові відносини з іншими суб'єктами господарювання гарантують стабільність та фінансовокомерційний успіх

Сформовано автором

До прикладу, К. Орехова [1] розглядає дане поняття з боку основних операцій з капіталом та трактує його як безперервний процес перетворення капіталу (джерел фінансування господарської діяльності) в капітальні блага (матеріальні ресурси, готові вироби, грошові кошти), які характеризуються майновим положенням, ліквідністю, фінансовою незалежністю, діловою активністю та рентабельністю.

В той час як О. Шакура [3, с. 271] трактує дане поняття, як стан фінансового сектору підприємства у довгостроковій перспективі.

Дещо іншої думки притримується І. Ізмайлова [5], який визначає фінансову надійність підприємства як рівень забезпечення стабільності його функціонування в перспективі, яка пов'язана із загальною фінансовою структурою, його залежністю від кредиторів та інвесторів.

Ми вважаємо, що під фінансовою надійністю підприємства слід розуміти спроможність фінансового менеджменту ефективно та максимально захищено проводити фінансові операції, виконувати власні зобов'язання і реалізовувати загальну стратегію розвитку в умовах конкурентного середовища.

Фінансова надійність підприємства є менш поширеним в дослідженнях ніж такі поняття як «фінансова стійкість підприємства» та «фінансова стабільність підприємства». В основному, характерною особливістю фінансової надійності підприємства, як зазначають науковці [1-8] є те, що вона дозволяє найкраще описати рівень забезпеченості підприємства і тісно залежить від фінансової структури підприємства в цілому.

Існують декілька типів фінансової надійності підприємства. До прикладу, як зазначає Л. Донцова і Н. Нікіфорова [9, с.135], основні типи фінансової надійності підприємства, слід розглядати починаючи від високої, і закінчують фінансово ненадійним станом.

Л. Мелкунов [10, с.74] вважає, що слід розрізняти цілком фінансову надійність і таку фінансову ненадійність, що призводить до стану на межі банкрутства.

На нашу думку, слід виділити такі типи фінансової надійності підприємства:

1. Висока фінансова надійність підприємства (включає високу ефективність фінансового менеджменту, виконує усі зобов'язання і характеризується значним рівнем інвестиційної привабливості).

2. Достатня фінансова надійність підприємства (проведені фінансові операції захищені від негативного впливу загроз на такому рівні, що дозволяє підприємству безперешкодно розвиватись і погашати заборгованість).

3. Низька фінансова надійність підприємства (фінансовий менеджмент неспроможний показати високих результатів і повністю захистити проведені підприємством операції, але на мінімальному рівні справляється з поставленими завданням і може за тривалий час частково виконати свої зобов'язання).

4. Фінансова ненадійність підприємства (підприємство неспроможне погасити свою заборгованість, залучити інвесторів і надійно проводити власні фінансові операції).

Як зазначає К. Орехова [1], фінансова надійність підприємства характеризується майновим положенням, ліквідністю, діловою активністю та рентабельністю. Також, на ліквідності наголошує і Л.

Гнилицька [8, с.21], відмічаючи при цьому, що саме фінансово-комерційний успіх, який досягається через ефективний фінансовий менеджмент, найкраще характеризує рівень фінансової надійності підприємства.

Враховуючи проведений аналіз наукових джерел [1-8], ми виділили наступні ознаки фінансової надійності підприємства:

- раціонально сформована фінансова структура підприємства;
- високий рівень фінансового менеджменту на підприємстві;
- ефективна маркетингова і інвестиційна політика;
- високий рівень ділової активності підприємства;
- достатня ліквідність активів підприємства для виконання власних зобов'язань;
- високий рівень надійності проведених підприємством операцій.

Слід зауважити, що між фінансовою стійкістю, стабільністю, рівновагою і надійністю є чіткий взаємозв'язок. Фінансова рівновага пов'язана із стійкістю, оскільки одне не може забезпечитись без іншого. Це можна сказати і про фінансову надійність яка підпорядковується стійкості і стабільності (рис.1).

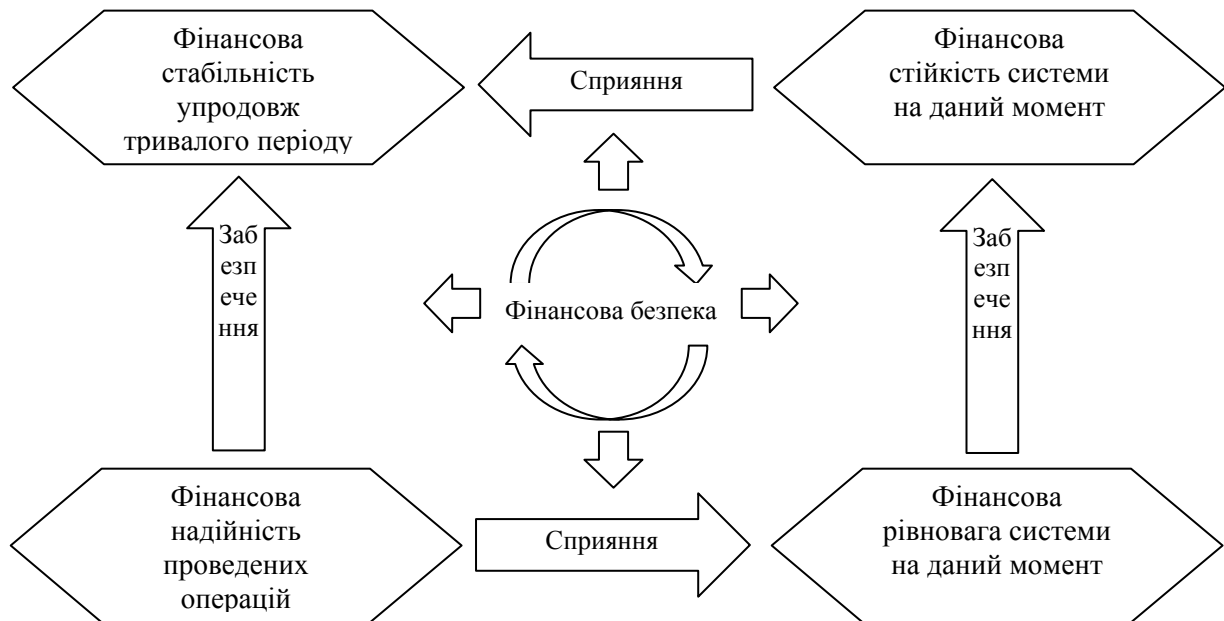


Рис. 1. Взаємозв'язок між фінансовою стійкістю, стабільністю, рівновагою і надійністю підприємства
Складено автором

Досягнення фінансової надійності підприємства передбачає, що даний процес неминуче зіштовхнеться з впливом внутрішніх і зовнішніх чинників. Не обов'язково, що цей вплив має бути виключно негативний або навпаки. Все залежить, від окремо взятих обставин і умов функціонування, які в певній ситуації можуть призвести до того, що вплив в поточній ситуації буде саме позитивний або ж негативний.

Найкраще охарактеризувати сутність фінансової надійності підприємства можна завдяки результатам ефективної роботи фінансового менеджменту і надійності проведених ним операцій, особливо щодо роботи з кредиторами і інвесторами. Саме в такому контексті і слід виділяти основні зовнішні та внутрішні чинники впливу (рис.2).

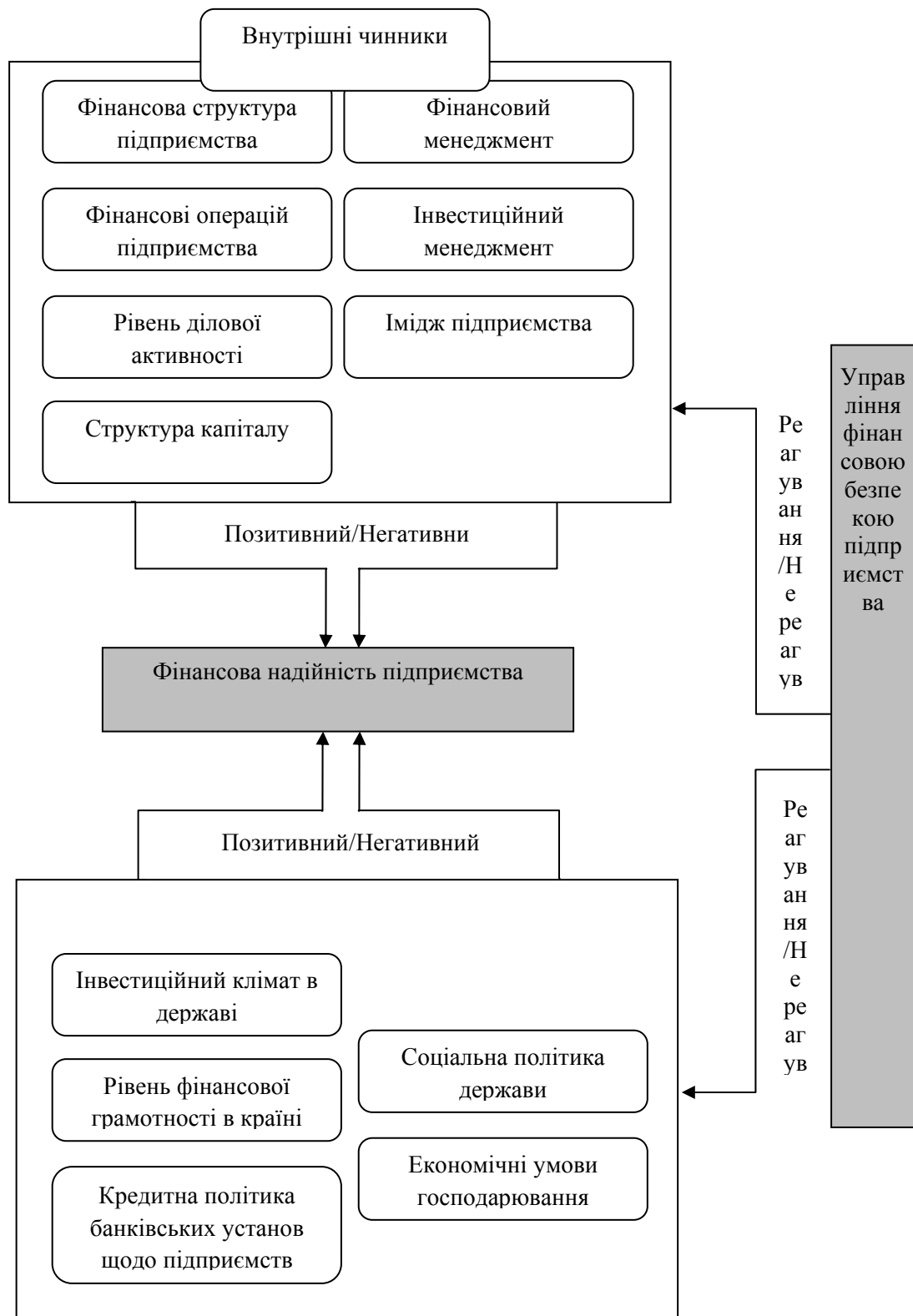


Рис. 2. Основні чинники впливу на фінансову надійність в контексті управління фінансовою безпекою підприємства
Складено автором

Основними заходами суб'єктів фінансової безпеки підприємства щодо сприяння позитивного впливу зовнішніх і внутрішніх чинників на фінансову надійність повинні бути:

- втручання при необхідності в фінансову структуру підприємства;
- аналіз, контроль і підвищення рівня ділової активності підприємства;
- перевірки проведених фінансових операцій підприємством;
- сприяння покращення інвестиційної політики підприємства;

- удосконалення маркетингової політики підприємства у разі необхідності;
- адаптація до змін інвестиційного клімату в державі.

Висновки. Досягнення високого рівня фінансової безпеки підприємства без відповідного реагування на негативний вплив чинників до процесу забезпечення фінансової стійкості, стабільності та досягнення фінансової рівноваги і надійності, буде проблематичним. Саме тому, важливе місце для кожного з перерахованих процесів, займає ефективне управління фінансової безпеки підприємства.

Ефективне управління фінансовою безпекою підприємства повинно включати стратегічні і тактичні цілі. В такому контексті, під тактичними цілями будемо розуміти ефективне управління її основними складовими, стратегічними цілями являється процеси забезпечення фінансової стійкості, стабільності та досягнення фінансової рівноваги і надійності. На нашу думку, саме в такому контексті, в подальшому слід приділити найбільшу увагу, при визначенні методики оцінювання фінансової безпеки підприємства.

Список використаних джерел.

1. Орехова К.В. Експрес-оцінювання фінансової надійності підприємства // Фінансово-кредитна діяльність проблеми теорії та практики: Зб. наук. статей. 2012. № 2 (13). С. 49-55.
2. Баталова О.А. Методичні засади фінансування підприємств за рахунок випуску облігацій. 2011. С. 213.
3. Шакура О. О. Дослідження сутності фінансової надійності страховика в умовах розвитку системи комерційного страхування в Україні // Науковий вісник НТЛУ України. 2013. Вип.23.15. С.270-277.
4. Костирко Л.А. Діагностика потенціалу фінансово-економічної стійкості підприємства : Монографія. Луганськ : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2005. 256 с.
5. Измайлова К.В. Сучасні технології фінансового аналізу. Навчальний посібник. Київ, 2003. 312с.
6. Антонова О.В. Фінансова надійність страхової компанії. Сучасні економічні системи: стан та перспективи: тези доп. VI Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф., 14-15 травня 2015 р. Хмельницький : ХКТЕІ, 2015. С. 149.
7. Шредер Н., Швам Ю. Економічний аналіз господарської діяльності, 2017. С. 76.
8. Гнилицька Л. Дослідження методичних підходів до діагностики фінансової надійності контрагентів підприємства у системі його безпеки. Облік: Теорія і практика. Науково-практичний журнал. 2011. С.21-24.
9. Донцова Л.В., Никифорова Н.А. Анализ бухгалтерской отчетности. М.: ИНФРА, 2007. 220 с.
10. Мелкунов Л.С. Рейтинговый экспресс-анализ финансового положения предприятия. М.: Финансы и статистика, 1995. 156 с.

References.

1. Orexova, K.V. (2012), "Express evaluation of financial reliability of the enterprise", Finansovo-kredytna diyalnist problemy teoriiy ta praktyky: Zb. nauk. statej. # 2 (13). pp. 49-55.
2. Batalova, O.A. (2014), "Methodical principles of financing enterprises by issuing bonds", Pidvyschennya efektyvnosti diyal'nosti pidpryyemstv kharchovoy ta pererobnoy haluzej APK Materialy III Vseukrains'koi naukovo-praktychnoi konferentsii [Improving the efficiency of activities of food and processing enterprises of APK Materials of III All-Ukrainian Scientific and Practical Conference], NUKhT, Kyiv, Ukraine, 19-20 Nov, pp. 212-214.
3. Shakura, O. O. (2013), "Investigation of the essence of the financial reliability of the insurer in the conditions of development of the commercial insurance system in Ukraine", Naukovy`j visny`k NTLU Ukrayiny, vol.23.15, pp.270-277.
4. Kostyrko, L.A. (2005), Diagnostyka potencialu finansovo-ekonomichnoyi stijkosti pidpryyemstva [Diagnosis of the potential of financial and economic sustainability of the enterprise], vy`d-vo SNU im. V. Dalya, Lugansk, Ukraine.
5. Izmajlova, K.V. (2003), Suchasni texnologiyi finansovogo analizu [Modern technologies of financial analysis], Kyiv, Ukraine.
6. Antonova, O.V. (2015), "Financial reliability of the insurance company", Suchasni ekonomichni systemy: stan ta perspektyvy: tezy dop. VI Mizhnarodnoi nauk.-prakt. internet-konf. [Modern economic systems: state and prospects: abstracts of supplement], XKTEI, Khmel'nyts'kyj, Ukraine, 14-15 May, p. 149.
7. Shreder, N. and Shvam, Yu. (2009), Ekonomichnyj analiz gospodarskoyi diyal'nosti [Economic analysis of economic activity], Nauchnaja kniga, Moscow, Russia.
8. Gnylyczka, L. (2011), "Investigation of methodological approaches to diagnostics of financial reliability of enterprise counterparties in the system of its security", Oblik: Teoriya i praktyka. Naukovo-prakty`chny`j zhurnal, pp.21-24.
9. Donczova, L.V. and Nykyforova, N.A. (2007), Analiz buxgalterskoj otchetnosti [Analysis of financial statements], Y`NFRA, Moscow, Russia.
10. Melkunov, L.S. (1995), Rejtyngovj ekspress-analy`z fy`nansovogo polozhenyya predpryatyia [Rating express analysis of the financial position of the enterprise], Fynansiy` statystyka, Moscow, Russia.